

CREATING SOCIETAL
COGNITIVE RESILIENCE
AGAINST INFORMATION
DISORDERS

resaid

JEAN MONNET
CENTRE OF EXCELLENCE

ABD'DE BİR POLİTİKA NESNESİ OLARAK BİLGİ DÜZENSİZLİKLERİNİN ÜRETİMİ VE YIKIMI, 2023-2025

Politika Belgesi No 7 | 2026

Avrupa Birliği tarafından
ortak finanse edilmektedir

**İstanbul
Bilgi Üniversitesi**

ABD’de Bir Politika Nesnesi Olarak Bilgi Düzensizliklerinin Üretimi ve Yıkımı, 2023-2025

Engin Onuk

1. Giriş

Son on yılda yanlış ve yanıltıcı bilgi (dezenformasyon ve mezenformasyon), kamu politikasının en hızlı kurumsallaşan konularından biri haline gelmiştir. 2010 ile 2022 yılları arasında seksen ülke internet ortamında yayılan yanlış bilgiye yönelik yasal düzenlemeleri getirirken (Bradshaw vd., 2025), bir uluslararası envanter çalışması 2021 yılı sonuna kadar 103 ülkede medya okuryazarlığı programlarından seçim güvenliği çalışma gruplarına ve cezai yasaklara kadar uzanan 239 farklı kamusal müdahaleyi belgelemektedir (Cipers vd., 2023). Uluslararası kuruluşlar bu politika yayılımının kavramsal altyapısını sağladı. Avrupa Konseyi'nin "enformasyon düzensizliği" raporu mezenformasyon, dezenformasyon ve kötü niyetli bilgilendirme (mal-information) kavramlarından oluşan ve yaygın kabul gören tipolojiyi ortaya koyarken (Wardle & Derakhshan, 2017), OECD de üye ülkeler için yönetim çerçevelerini ve tasarım ilkelerini belirlemiştir (Matasick vd., 2020). Zengin bir literatür; dezenformasyonun politika yapım süreçlerine verdiği zararları belgelendirmekte (Silva & Vaz, 2024), karşı tedbirleri değerlendirmekte (Bateman & Jackson, 2024) ve Avrupa Birliği'nin (AB) girişimlerini incelemektedir (Fusacchia, 2025). Yanlış bilgiye verilen yanıtlar ve geliştirilen stratejiler tek tip olmaktan son derece uzaktır. Basın özgürlüğü seviyesi yüksek demokrasiler seçimler, medya ve eğitim odaklı nispeten bütüncül yaklaşımlar izlerken, otoriter devletler genellikle ceza kanunlarına geniş kapsamlı yasaklar dahil etmektedir (Cipers vd., 2023). Bu farklılaşmanın kendisi analitik açıdan oldukça anlamlıdır. Dezenformasyonun ne olduğu, devlet müdahalesini gerektiren bir konu teşkil edip etmediği ve çözümü için hangi araçların elverişli olduğu soruları; farklı siyasal yapılar genelinde ve zaman içinde birbiriyle örtüşmeyen çok farklı yanıtları içermektedir.

Post-yapısalcı politika analizi açısından bu tür bir farklılaşma, "bilgi düzensizliği" sorununun bizzat inşa edilmiş niteliğinin doğrudan bir yansımasıdır. Politikalar, kamu müdahalesi bekleyen varlığı kesinleşmiş sorunlara kanıta dayalı çözümler getirmezler. Aksine politikalar, çözüm önerileri sunma niyeti ve eyleminin kendisi üzerinden sorunları inşa ederler. Her bir sorunsallaştırma ön kabullere dayanır, belirli bir yönetim rasyonelliği

tesis eder ve yönettiği öznelerle özel konumlar atar (Bacchi, 2009, 2016; Bacchi & Goodwin, 2025). Her politika alanı, birbiriyle çatışan ideolojik projeler arasında kesintisiz bir söylemsel mücadelenin yaşandığı bir alandır. Zaman belli bir anında tek bir söylemsel inşa hâkim hale gelir; bu hâkimiyet ise epistemik bir doğruluktan ziyade siyasal mücadelenin sonucunu yansıtır ve güç ilişkileri dönüştükçe kalıcı olarak yeniden müzakere edilmeye açık kalır. Kamu politikası analizindeki sorun çözme odaklı yaklaşımların aksine, WPR (*Sorun Ne Olarak Temsil Ediliyor?*) yaklaşımının temel işlevi, politika yapım sürecinin barındırdığı siyasallığı görünür kılmaktır (Bacchi & Goodwin, 2025, s. 18). Dezenformasyon politikası bu durumu olağanüstü bir berraklıkla gözler önüne serer; zira politika nesnesi olan yanlış veya yanıltıcı bilgi, yönetme sürecinde pay sahibi olan her bir aktör tarafından bambaşka biçimlerde inşa edilmektedir (Ricard vd., 2024).

Amerika Birleşik Devletleri, bilgi düzensizliklerinin hem üretimini hem de yıkımını somut bir biçimde örneklemiştir. Yanlış bilginin bir federal müdahale alanı olarak kurulması, birbirini izleyen belirli olaylar dizisi üzerinden gerçekleşmiştir. 2016 seçimlerine yönelik dış müdahale ifşaları, ABD Kongresi'ni Dışişleri Bakanlığı bünyesindeki Küresel Etkileşim Merkezi'ni (Global Engagement Center) yabancı propaganda ve dezenformasyonla mücadeleye sevk etmiştir (Congressional Research Service, 2024). Bradshaw vd. (2025) tarafından ileri sürüldüğü üzere, dijital platformların yol açtığı zararın boyutlarını ortaya koyan olaylar, kamusal alanda dijital politika tartışmalarını üst seviyelere taşımıştır. Platformların kullanıcı verilerini işleme biçiminin ve hedefli dezenformasyon yoluyla seçim sonuçlarını etkileme gücünün tartışmaya açıldığı Cambridge Analytica skandalı bunun somut bir örneğidir (Walker vd., 2019). 2020 seçim sürecine gelindiğinde ise federal kurumlar, platformlar ve üniversite araştırma merkezleri, Seçim Bütünlüğü Ortaklığı (Election Integrity Partnership) gibi ortak izleme mekanizmalarının içine çekilmiştir. Daha sonra kongre soruşturmacıları bu yapının kökenlerini İç Güvenlik Bakanlığı'ndan gelen bir talebe bağlayacaktır (Committee on the Judiciary, 2023a).

COVID-19 pandemisi, Amerika Birleşik Devletleri'nde konunun açık bir federal sorunsallaştırma alanına dönüşmesinde kilit dönüm noktası olmuştur. Surgeon General 2021 tarihli tavsiye raporu, sağlık alanındaki yanlış bilgilendirmeyi "bilgi ortamımızı kirleten" "acil bir tehdit" olarak sunmuş; bunun sınırlandırılmasını "toplumun tüm kesimlerini içeren (*whole-of-society*) bir çaba gerektirecek ahlaki ve vatandaşlık sorumluluğu" ilan etmiş ve sırasıyla platformlara, araştırmacılara, fon sağlayıcılara ve hükümetlere yükümlülükler atfetmiştir (Office of the Surgeon General, 2021). Görevi

devralan yönetime yönelik uzman tavsiyeleri, "Yönetimin tek taraflı olarak veya sektörle işbirliği içinde başka adımlar da atabileceğini" belirterek platformlar ile federal kolluk kuvvetleri arasında istihbarat paylaşımı yapılmasını teşvik etmiştir (Atkinson vd., 2021, s. 8). Beyaz Saray, COVID-19 ile ilgili yanlış bilgilendirmede platformların hukuki sorumluluğunu gözden geçirmiş (Brown, 2021) ve 2022'nin sonlarında X (Twitter) üzerindeki yanlış bilgilendirmeyi kamuoyuna açık biçimde izlemiştir (Shalal, 2022). Dört yıl sonra ise tam da bu yanlış bilgiyle mücadele çabası sorun olarak inşa edilmiştir. 20 Ocak 2025 tarihli ve 14149 sayılı Başkanlık Kararnamesi (Executive Order), önceki yönetimin "'mezenformasyon', 'dezenformasyon' ve 'kötü niyetli bilgilendirme' (malinformation) ile mücadele kisvesi altında" hareket ederken "ifade özgürlüğü haklarını ayaklar altına aldığını" ilan etmiş; on sekiz ay içinde yüzlerce araştırma fonu sonlandırılmış ve üç kamu kurumuna ait birimler kapatılmıştır. Bu çalışma, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki dezenformasyon politikasının tersine dönmesini, enformasyon düzensizliklerine ilişkin bir inşanın yerini kendi karşısına bıraktığı ve geniş kapsamlı söylemsel, özneleştirici ve maddi etkiler doğuran bir "yeniden-sorunsallaştırma" süreci olarak analiz etmektedir.

2. Analitik Çerçeve: "Sorun Ne Olarak Temsil Ediliyor?" Yaklaşımı

Bu analiz, post-yapısalcı politika analizinin temel aracı olan Bacchi'nin "Sorun Ne Olarak Temsil Ediliyor?" (WPR) yaklaşımını esas almaktadır. Söz konusu yaklaşım, politika yapım sürecindeki sorunsallaştırma (*problematization*) önermesiyle işe başlar: "Yönetimsel pratikler, 'sorunları' belirli türden sorunlar olarak üretir" (Bacchi & Goodwin, 2025, s. 16). Dolayısıyla bir politika metni, önceden var olan bir soruna sunulmuş bir çözüm olarak değil; sorunun ne olarak tanımlandığına dair açık ya da örtük bir beyan olarak okunur. Bu önermeyi dört analitik işlem takip eder: İlk olarak, bir politikanın içine yerleştirilmiş olan sorun temsili, o politikanın önerdiği çözüm yollarından hareketle tespit edilmelidir. İkinci olarak, bu temsilin altında yatan ön kabuller, başka bir deyişle temsilin tutarlı görünmesi için var olması gereken kavramsal mantıklar ve yönetim rasyonellikleri, gün yüzüne çıkarılır. Üçüncü olarak, analiz belirli soruların kamuoyunun gözünden kaçırıldığı ve alternatif sorun temsillerinin üstünün örtüldüğü sessizliklere odaklanır. Dördüncü olarak ise; politikalar, yönettikleri özneleri belirli türden özneler olarak inşa ettiği için, bir temsilin adlandırdığı aktörlere attığı konumları ifade eden özneleştirme etkilerini inceler (Bacchi & Goodwin, 2025, s. 99). Sorunsallaştırma pratikleri karşılaştırmalı ve soykütüksel biçimde

incelendikçe, bunların olumsal niteliği ancak aynı nesneye yönelik rakip temsillerle olan ilişkisi üzerinden görünür hale gelir.

ABD federal dezenformasyon politikasının temel kaynakları, 2023 ile 2025 yılları arasında yayımlanan federal politika belgelerinden oluşmakta; buna dezenformasyonun federal hükümet tarafından mücadele edilmesi gereken toplumsal bir sorun olarak ilk kez ortaya konan temsili haritalandıran 2021 Biden yönetimine ait politika metinleri, komite raporları, ifade tutanakları ve Kongre oturum kayıtları eşlik etmektedir. İkincil literatür ve araştırmacı gazetecilik çalışmaları ise gözlemlenen söylemsel ve kurumsal dönüşümleri teyit etme işlevi görmektedir. Çalışma, bu odaklanmış tekil vaka analizi aracılığıyla, dezenformasyona ilişkin belirli bir sorun temsili 2024 ABD başkanlık seçimlerinin ardından dezenformasyon yönetimindeki önceki çerçevelerin yerini alarak hâkim politika söylemi olarak nasıl inşa edildiğini ve pekiştirildiğini ortaya koymaktadır.

3. Yeniden-Sorunsallaştırma Olarak Politikanın Tersine Dönmesi: 14147 ve 14149 Sayılı Başkanlık Kararnameleri

Federal dezenformasyon politikasının bütünüyle tersine çevrilmesi, 20 Ocak 2025 tarihinde imzalanan iki başkanlık kararnamesiyle uygulamaya konulmuştur ve bunun arkasındaki yönetim mantığı ancak bu iki kararname birlikte analiz edildiğinde netlik kazanmaktadır. "Federal Hükümetin Silah Olarak Kullanılmasına Son Verilmesi" başlıklı 14147 sayılı Başkanlık Kararnamesi, önceki yönetimin tutum ve eylemlerini "siyasi rakip olarak gördüğü kesimlere karşı yürütülen sistemli bir kampanya" şeklinde tanımlamakta; Adalet Bakanı ile Ulusal İstihbarat Direktörü'nü son dört yıldaki kurum faaliyetlerini gözden geçirmekle ve elde edilen bulguları "Politikalardan Sorumlu Özel Kalem Müdür Yardımcısı ve Başkanlık Hukuk Danışmanı aracılığıyla" Başkana iletmekle görevlendirmektedir (Exec. Order No. 14147, 2025). 14147 sayılı Başkanlık Kararnamesi, böylelikle geçmişteki hükümet politikasını geriye dönük olarak bir yetki suistimali ve/veya federal sınır aşımı biçiminde yeniden tanımlayarak politikanın tersine çevrilmesi sürecinin genel şablonunu oluşturmaktadır.

"İfade Özgürlüğünün Yeniden Tesis Edilmesi ve Federal Sansürün Sona Erdirilmesi" başlıklı 14149 sayılı Başkanlık Kararnamesi, 14147 sayılı Başkanlık Kararnamesi'nin kapsayıcı şablonunu bilgi ortamına uygulamaktadır. Kararnamenin ilk bölümü, önceki yönetimin "sosyal medya şirketleri gibi üçüncü taraflar üzerinde ciddi boyutta zorlayıcı baskı kurduğunu" ve "ifade özgürlüğü haklarını ayaklar altına aldığını" belirtmektedir

(Exec. Order No. 14149, 2025). Böylelikle politika sorunu, yanlış içeriğin dolaşımı olmaktan çıkarılarak federal yetkililerin tutum ve eylemleri biçiminde yeniden inşa edilmektedir. Dolayısıyla, sorunun merkeze alındığı yerin çevrimiçi bilgi alanından federal hükümetin bizzat kendisine taşınmasıyla sorun temsili 2021 yılına kıyasla tam tersine dönmekte; rasyonel bir araç olarak da devlet koordinasyonunun yerini devletin geri çekilmesi almaktadır.

Bu temsilin temelinde iki ana ön kabul yatmaktadır. Bunlardan ilki, federal yetkililer ile sosyal medya platformları arasındaki iletişimin bir baskı ve zorlama teşkil ettiğidir. Kararnamenin imzalandığı tarihte bu konudaki yargı kararları henüz netleşmiş değildi. Beşinci Temyiz Mahkemesi (Fifth Circuit), belirli federal yetkililerin platformların içerik moderasyonu kararlarını anayasaya aykırı biçimde zorladığına veya önemli ölçüde teşvik ettiğine hükmetmişti (Sullum, 2023). Yüksek Mahkeme ise *Murthy v. Missouri* (2024) davasında bu kararı bozdu; ancak bunu yalnızca usul yönünden yaptı. Mahkeme, hükümete dava açan tarafın, hükümetin tutumunun kendilerine dava açma ehliyeti verecek düzeyde somut bir zarara yol açtığını kanıtlayamadığına hükmetti. Dava bu usul eşiğinde kaldığı için Mahkeme, hükümetin tutumunun fiilen bir zorlama oluşturup oluşturmadığını esas yönünden hiçbir zaman incelememi. Bu anlamda 14149 sayılı Başkanlık Kararnamesi, hiçbir mahkeme böyle bir zorlamanın gerçekleştiğini tespit etmemiş olmasına rağmen, önceki tutumun "önemli ölçüde zorlayıcı bir baskı" oluşturduğunu basitçe iddia etmekte ve bunu kanıtlanmış bir olgu olarak ele almaktadır. İkinci ön kabul ise uzmanlık kavramıyla ilgilidir. "Mezenformasyon", "dezenformasyon" ve "kötü niyetli bilgilendirme" (malinformation) terimlerinin tırnak içinde kullanılması, önceden tanımlanmış bu kategorilerin nihai olarak reddedildiği anlamına gelmektedir. Bu temsil çerçevesinde, bir içeriğin yanlış veya yanıltıcı olarak sınıflandırılması; neyin doğru/zararlı olup olmadığına ilişkin ampirik bir değerlendirmeden ziyade, devletin ifade özgürlüğü üzerindeki bir güç kullanımı olarak yeniden tanımlanmaktadır. Benzer bir mesafe koyma tutumu, Dışişleri Bakanlığı'nın Eylül 2025 tarihli bildirisinde de tekrarlanmakta; hatta Bakanlık, lağvettiği kurumsal çerçevelerin "sözde dezenformasyonla mücadele etmek amacıyla" oluşturulduğunu ifade etmektedir (U.S. Department of State, 2025c).

Bu ön kabuller, daha sonra başkanlık kararnamesinin esasa ilişkin maddelerinde somut hukuki gerekliliklere dönüştürülmektedir. Örneğin, 14149 sayılı Başkanlık Kararnamesi'nin 2(c) maddesi, "hiçbir vergi mükellefi kaynağının, herhangi bir Amerikan vatandaşının ifade özgürlüğünü anayasaya aykırı şekilde kısıtlayacak bir eyleme

katılması veya bu eylemi kolaylaştırması amacıyla kullanılamayacağını" şart koşmaktadır (Exec. Order No. 14149, 2025). Bu durum, anayasal bir ilkeyi kamu harcamalarına ilişkin bir kurala dönüştürmekte; dahası, belirli bir hibenin herhangi birinin ifade özgürlüğünü fiilen ihlal ettiğine dair hiçbir kanıt aranmamasını sağlamaktadır. Bunun yerine kararname, asılsız bilgiler üzerine yapılan araştırmaların fonlanmasını, özü itibarıyla ifade özgürlüğü doktrininin ihlalini kolaylaştıran bir tutum olarak kabul etmektedir. Bu da münferit hibelerin kesilmeden önce kendi nitelikleri ve içerikleri çerçevesinde incelenmesine veya değerlendirilmesine hiç gerek kalmadığı anlamına gelmektedir. Ardından 3(b) maddesi, Adalet Bakanını, 1. maddede halihazırda nitelendirilen tutum ve eylemleri soruşturmakla görevlendirmektedir. Kararname, dikkat çekici derecede zayıf hukuki temellere dayanmaktadır. Başkana ifade özgürlüğü, araştırma fonları veya kurum programları üzerinde yetki tanıyan belirli hiçbir yasaya atıfta bulunmamaktadır. Bunun yerine, başkanlara rutin görevleri devretme imkânı veren genel bir hükme dayanmaktadır. Kararnamenin uygulanmasını sağlamak amacıyla hiç kimsenin hükümete dava açamayacağı açıkça ifade edilmektedir. Kararname ne yeni bir bütçe sunmakta ne de herhangi bir kuruma yeni yetkiler tanımaktadır; tamamen mevcut bütçe ve yetki sınırları dahilinde işlemektedir. Dolayısıyla söz konusu yeniden sorun temsili üretme, yeni bir hukuki kapasite gerektirmemiş olup yalnızca yürütmenin mevcut takdir yetkisini sorunun yeni bir temsili etrafında yeniden örgütlemiştir.

4. Karşı-Temsilin Soykütüğü, 2022-2024

2025 tarihli kararnameler; Kongre komiteleri, uzman ifadeleri, düşünce kuruluşları ve partizan medya organları genelinde önceki üç yıl boyunca aşama aşama şekillenmiştir. Bu soykütüğün yeniden inşa edilmesi, söz konusu politika değişimine karşı kurumsal düzeyde neredeyse hiçbir direnç gösterilmemiş olmasını açıklamaktadır. İtiraz ve tartışmalar, karşı-temsilin pekişmesinden çok daha önce başlamıştır. İç Güvenlik Bakanlığı'nın Dezenformasyon Yönetişim Kurulu (Disinformation Governance Board), ifade özgürlüğünü sınırlayacağı yönündeki suçlamalar nedeniyle Mayıs 2022'deki duyurusundan henüz üç hafta sonra askıya alınmış (BBC News, 2022); 2022'nin sonlarına gelindiğinde ise Temsilciler Meclisi Gözetim Komitesi'ndeki Cumhuriyetçiler, Biden yönetimini bu bakanlığı "ifade özgürlüğünü bastırmak ve meşru eleştirileri itibarsızlaştırmak" amacıyla kullanmakla suçlamıştır (Committee on Oversight and

Accountability, 2022). Dolayısıyla dezenformasyonun yönetilebilirliği, 2021'deki temsil henüz resmi politika konumunu korurken dahi halihazırda tartışmaya açılmış durumdaydı.

Platformlar ile hükümet arasındaki iletişimi kamuoyuna duyuran ancak seçici ve sınırlı bir perspektif sunan Twitter Dosyaları'nın (Twitter Files) 2022 sonlarında yayımlanmasıyla tetiklenen bu karşı-temsil, Shellenberger'ın Temsilciler Meclisinde Federal Hükümetin Silah Olarak Kullanılması Özel Alt Komitesi önünde Mart 2023'te verdiği ve "Sansür-Endüstriyel Kompleksi" [The Censorship-Industrial Complex] başlığını taşıyan ifadesinde resmi biçimde dile getirilmiştir. Söz konusu ifade; Stanford İnternet Gözlemevi (Stanford Internet Observatory), Washington Üniversitesi, Atlantic Council'a bağlı Dijital Adli Tıp Araştırma Laboratuvarı (DFRLab) ve Graphika'yı kapsayan ismi net olarak koyulmuş bir kurumsal ağı; Ulusal Bilim Vakfı (NSF) tarafından sağlanan ve toplamda 31,8 milyon doları bulan en az 64 hibeyi içeren bir finansman dökümünü; ve terörle mücadeleden radikalizmle mücadeleye, oradan da "basit mezenformasyonla" mücadeleye uzanan bir dönemlendirmeyi ortaya koymuştur (Shellenberger, 2023, s. 5-8, 6). Bu ifadenin temel iddiası, doğru bilgi ile mezenformasyon arasındaki tüm ayrımın, içeriğin her zaman kesin biçimde doğru veya yanlış kategorilerine ayrılabilceği varsayımına dayandığı yönündedir. Kötü niyetli bilgilendirme (malinformation) kategorisi, içerik doğru olduğunda bile zararlı olarak etiketlendiği için bu varsayımın en zorlu sınavını sunmaktadır. Shellenberger bu kategoriyi, bütün sistemin altında yatan yönetme mantığının görünür hale geldiği an olarak ele almaktadır (s. 23-24). Shellenberger'ın ifadesine ek olarak, komitenin diğer yayınları aynı anlatıyı daha da genişletmiştir. Örneğin, Haziran 2023 tarihli bir ara rapor, Siber Güvenlik ve Altyapı Güvenliği Ajansı'nı (CISA) sansüre zemin hazırlarken kendi oynadığı aktif rolü gizlemekle suçlamış (Committee on the Judiciary, 2023b); Kasım 2023 tarihli Seçim Bütünlüğü Ortaklığı'na ilişkin bir çalışma raporu ise federal bağlantılı araştırmacıları "dezenformasyon sahte-uzmanları" olarak nitelendirerek ortaklığın kökenini İç Güvenlik Bakanlığı'ndan gelen bir talebe dayandırmıştır (Committee on the Judiciary, 2023a; Select Subcommittee on the Weaponization of the Federal Government, 2023).

2024 seçimlerine gelindiğinde bu anlatı, olası bir yeni Cumhuriyetçi hükümet için bir parti programına dönüşerek pekişmişti. Heritage Foundation'ın *Mandate for Leadership* başlıklı çalışması CISA'yı asli görevinin ötesinde faaliyet gösteren bir kurum olarak nitelendirmiş (Dans & Groves, 2023); Özel Alt Komitenin Nisan 2024 tarihli raporu ise üst düzey yetkililerin Amerikalıları ve "doğru bilgiyi" sansürlemeleri için platformlara baskı yaptığını ileri sürerek suçlamaları Beyaz Saray'a kadar genişletmiştir (Select

Subcommittee on the Weaponization of the Federal Government, 2024). İnternetin marjinal alanlarında başlayan bu süreç, söz konusu kurumsal aktarım kanalları aracılığıyla federal politika yapımının tam merkezine taşınmıştır (Guo, 2026). Dolayısıyla 2024 seçimleri, bu karşı-temsili yürütme erki düzeyine taşımış ve onu dezenformasyon politikasındaki hâkim söylem haline getirmiştir.

5. Özneleştirme Etkileri ve Kurumsal Etkiler: Araştırma Finansmanı ve İdari Kapasite

WPR çerçevesinde, bir sorun temsili üç tür etki üretmektedir: söylemsel, özneleştirme ve yaşanmış etkiler (Bacchi & Goodwin, 2025). Karşı-temsil açısından doğuracağı en önemli özneleştirme etkisi, araştırmacının kim olarak kabul edildiği ile ilgilidir. Shellenberger'ın ifadesi, araştırma kurumlarını "sansür araştırmalarını ve savunuculuğunu onlarca başka üniversite ve düşünce kuruluşu bünyesinde kurumsallaştıran" ve "istenmeyen insanlardan oluşan kara listeler" oluşturan yapılar olarak tanımlamıştır (Shellenberger, 2023, s. 5). Bu tanımlama çerçevesinde araştırmacı, bilgi ortamının dışarıdan bir gözlemcisi olmaktan ziyade söz konusu usulsüzlüğün bir katılımcısı olarak görünmekte; kamu finansmanı ise bilime sağlanan bir destekten ziyade bu suistimali fonlayan bir kaynak olarak ortaya çıkmaktadır. Bu yeni özne konumuna ne denli açıkça itiraz edildiği ise Stanford Üniversitesi'nin üniversitelerin "araştırma yapma ve bulgularını kamuoyu ile hükümetle paylaşma" yönündeki anayasal hakkını savunan bir destek dilekçesi (amicus brief) sunduğu *Murthy* davasında net bir şekilde görülebilmektedir (Stanford University, 2023).

Bu yeni özne konumunun inşası, Ulusal Bilim Vakfı'nda (NSF) bir finansman kuralına dönüşmüştür. Kurumun kamuoyuna duyurduğu öncelikler bildirisinde, "Amerikan vatandaşlarının anayasa tarafından korunan ifade özgürlüğü haklarını... kamusal tartışmanın önemli konularına ilişkin tercih edilen bir anlatıyı öne çıkaracak şekilde ihlal etmek amacıyla kullanılabilecek 'mezenformasyon', 'dezenformasyon' ve 'kötü niyetli bilgilendirme' (malinformation) ile mücadeleyle hedefleyen araştırmaların desteklenmeyeceği" ilan edilmiştir (National Science Foundation, 2025). Nisan 2025'ten itibaren kurum, 1.400'ü aşkın iptal dalgasının bir parçası olarak, açıkça belirtilen kategoriler arasında mezenformasyon ve dezenformasyon araştırmalarının da yer aldığı 400'den fazla hibeyi iptal etmiştir (Scire, 2025; Mervis, 2025). Kurum ayrıca bu iptallere karşı yapılacak itirazların "incelenmeyeceğini veya dikkate alınmayacağını" duyurmuştur (National Science Foundation, 2025). Münferit projeler hiçbir zaman tek tek

incelenmemiştir. Yargısal müdahale ise son derece sınırlı kalmıştır. Örneğin, Haziran 2025 tarihli geçici bir tedbir kararı, kurumun daha önce standart matbu mektupla feshettiği 114 hibeyi iade etmesini şart koşturmuştur. Mahkeme usulü düzeltilmiş; ancak usulün arkasındaki siyasi temsili aynen korumuştur.

Operasyonel görevleri bulunan iki kamu kurumunda da benzer etkiler görülebilmektedir. CISA'da seçim güvenliği ile mezenformasyon, dezenformasyon ve kötü niyetli bilgilendirme (malinformation) alanlarında çalışan personel, Şubat 2025'te idari izne çıkarılmıştır (Johnson, 2025). Dahası, Dışişleri Bakanlığı bünyesindeki Küresel Etkileşim Merkezi'nin yasal yetki süresi, Kongre'nin yenilemeyi reddetmesi üzerine önceki yönetim döneminde 23 Aralık 2024 tarihinde dolmuş ve bakanlık merkezin personelini ile işlevlerini diğer birimlere kaydırmıştır (CRS, 2024). Ardından Dışişleri Bakanı Rubio, "eski adıyla Küresel Etkileşim Merkezi olarak bilinen" halef birim Yabancı Bilgi Manipülasyonu ve Müdahalesiyle Mücadele Merkezi'ni Nisan 2025'te kapatmıştır. Kapatma bildirisinde, birimin maliyetinin "yılda 50 milyon dolardan fazla" olduğu belirtilmiş ve birimin "hizmet etmekle yükümlü olduğu Amerikalıların sesini aktif biçimde susturmak ve sansürlemek için milyonlarca dolar harcadığı" iddia edilmiştir (U.S. Department of State, 2025b). Kongre birimin yetki süresinin dolmasını bekleyerek programa son vermiş oldu.

Politikanın uygulamadaki işleyişine ilişkin tabloyu iki ek detay tamamlamaktadır. İlk olarak, söz konusu anlatı resmi politika haline geldikten sonra dahi kamusal alanda sergilenmeye ve dile getirilmeye devam etmiştir. Şubat 2025'te Temsilciler Meclisi Yargı Komitesi, artık tanıdık hale gelen "Sansür-Endüstriyel Kompleksi" başlığı altında bir oturum düzenlemiştir; bu oturumda Shellenberger, Stanford İnternet Gözlemevi'nin "ortaklaşa gerçekleştirdiğimiz ifşalara yanıt olarak" Haziran 2024'te faaliyetlerini sonlandırdığını bildirmiştir (Committee on the Judiciary, 2025a). İkinci olarak, 14149 sayılı Başkanlık Kararnamesi'nin talep ettiği soruşturma fiilen hiçbir zaman sonuçlanmamıştır. Kararname, Adalet Bakanını önceki yönetimin tutum ve eylemlerini soruşturmakla ve elde edilen sonuçları Başkana raporlamakla görevlendirmişti. Bilgi Edinme Özgürlüğü Yasası (FOIA) kapsamında yapılan iki başvuru, Adalet Bakanlığı'nın kendi belirlediği 4 Mayıs 2026 son yanıt tarihine kadar hiçbir şeyin açıklanmadığını doğrulamıştır.

6. Sessizlikler ve Sorun Temsillerinin Transatlantik Ayırışması

Her sorun temsili, görünür kıldığı hususlar kadar sessiz kaldığı (üstünü örttüğü) noktalarla da inşa edilir. Karşı-temsili, bilgi düzensizliklerini bir yönetim nesnesi olmaktan tamamen

çıkarmamış; aksine bu nesneyi bölümlere ayırmıştır. Dışişleri Bakanlığı'nın Eylül 2025 tarihli bildirisi, dezenformasyonla mücadele çerçevelerine son verildiğini duyururken, aynı metin içerisinde Amerika Birleşik Devletleri'ni "ulusal güvenliğimizi tehdit eden hasım odakların gerçek kötü niyetli propagandasıyla mücadele etme" taahhüdü altına sokmaktadır (U.S. Department of State, 2025c). Yabancı hasım propagandası yönetilebilir bir sorun olarak varlığını sürdürürken, ülke içi dezenformasyon aynı cümle içinde "sözde dezenformasyon" olarak etiketlenmektedir. Yönetilebilirlik ölçütü, söz konusu iddianın doğrulanabilirliğinden iddia sahibinin yerli ya da yabancı olmasına kaymaktadır. Bu yaklaşım, "gerçek" terimine dayanarak devlete gerçek/gerçek olmayan ayrımını yapma kapasitesini atfetmekte; yani fonlanan araştırmacılar tarafından kullanıldığında genel temsil tarafından reddedilen epistemik otoritenin aynısını devletin bizzat kendisine hak görmektedir. Dolayısıyla burada üstü örtülen/sessizliğe gömülen şey bir bilgi sorununun var olup olmadığı değil, ülke içi durumun böyle bir sorun teşkil edip edemeyeceğidir.

2023 yılında inşa edilen bu özne konumu, 2025'te lağvedilen kurumların ömrünü aşmış ve özel davalar üzerinden de uygulanmıştır. Aralık 2024'te bir federal bölge mahkemesi; Stanford İnternet Gözlemevi, Atlantic Council ve Aspen Institute aleyhine yürüttükleri izleme faaliyetleri nedeniyle açılan davanın delil toplama (*discovery*) safhasına geçmesine izin vermiştir (America First Legal, 2024). 23 Aralık 2025'te Dışişleri Bakanlığı, kendilerini "küresel sansür-endüstriyel kompleksinin ajanları" olarak nitelendirerek "Amerikan platformlarını Amerikan görüşlerini sansürlemeye, gelir akışını kesmeye (*demonetize*) ve bastırmaya zorlayan örgütlü çabalara öncülük eden beş kişiye" yönelik giriş kısıtlamaları getirildiğini duyurmuştur (U.S. Department of State, 2025a). Duyuruda isim belirtilmemiş; ancak basın organları bu beş kişinin eski Avrupa Komisyonu Üyesi Thierry Breton, Dijital Nefretle Mücadele Merkezi'nden (CCDH) Imran Ahmed, Küresel Dezenformasyon Endeksi'nden (GDI) Clare Melford ve Alman HateAid örgütünden Josephine Ballon ile Anna-Lena von Hodenberg olduğunu tespit etmiştir (Guardian staff and agencies, 2025). Yetkili makamlar, Göçmenlik ve Vatandaşlık Yasası (INA) kapsamındaki ülkeye kabul edilmezlik (madde 212) ve sınır dışı edilebilirlik (madde 237) hükümlerine dayanmıştır. Mart 2023'teki Kongre ifadesinde ortaya atılan "sansür-endüstriyel kompleksi" ("censorship-industrial complex") kavramı, otuz üç ay sonra Avrupa'daki beş bireye yönelik yaptırımlarla sonuçlanmıştır.

Bu karar, Avrupa Birliği'nin Dijital Hizmetler Yasası'nda (DSA) kodlaştırılan temsil ile doğrudan çelişmektedir. Düzenlemenin 84. gerekçesi, platformları "yasa dışı olmayan ancak bu Düzenlemede tanımlanan sistemik risklere katkıda bulunan bilgilere", özellikle

de "dezenformasyon dahil yanıltıcı veya aldatıcı içeriklere" dikkat etmeye yönlendirmektedir (Regulation (EU) 2022/2065). Yasal ancak yanıltıcı içerik, tam da 14149 sayılı Başkanlık Kararnamesi'nin "kötü niyetli bilgilendirme" (*malinformation*) olarak askıya aldığı kategoridir. Rejimlerden biri bunu yönetilebilir bir nesne olarak inşa ederken, diğeri kategorizasyon eyleminin kendisini bir suistimal olarak kabul etmektedir. Düzenlemenin 40(4) maddesi, platformları sistemik riskler üzerine araştırma yapabilmeleri için "onaylı araştırmacılara" veri erişimi sağlamakla yükümlü kılmakta; böylece ABD politikasının aynı mesleki rolü sansürün bir bileşeni olarak tanımladığı bir anda, dezenformasyon araştırmacısını hukuken tanınan bir yönetim aktörü olarak inşa etmektedir. Temsilciler Meclisi Yargı Komitesi'nin DSA hakkındaki ara raporu, "Avrupalı düzenleyicilerin çevrimiçi güvenliği artırma düzenlemesi kisvesi altında", "ne yasa dışı ne de zararlı olan temel siyasi söylemleri hedef aldığını" ileri sürmektedir (Committee on the Judiciary, 2025b). Avrupa Birliği'nin konuyu ele alış biçimi de ABD'ye benzer şekilde söylemsel bir inşânın ürünüdür. Dijital platformların denetimsizliğine ve üye ülkelerin dağınık mevzuatına yanıt olarak şekillenmiştir. İfade alanını yönetilmesi gereken sistemik riskler çerçevesinde sorunsallaştıran bu yaklaşım, mutlak bir doğruluktan ziyade koşullara göre değişen bir yönetim rasyonelliğini yansıtmaktadır. Bunun en açık göstergesi benzer ampirik verileri işleyen iki demokratik yapı, aynı tarihsel kesitte bilgi düzensizliklerine ilişkin tümüyle zıt sorun temsilleri tesis edebilmiştir.

Avrupa Komisyonu'nun 24 Aralık 2025 tarihli yanıtı, bilgi düzensizliklerinin nasıl tanımlanıp ele alınacağı konusunda ABD ile AB arasındaki görüş ayrılığını daha da görünür kılmakta; ancak bunu örtük bir biçimde yapmaktadır. Açıklama, kısıtlamaları "şiddetle kınamakta" ve ardından kendi düzenleme aracını yeniden tanımlamaktadır: "AB; demokratik değerlerimiz ve uluslararası taahhütlerimiz doğrultusunda ekonomik faaliyeti düzenleme hakkına sahip, egemen, açık ve kurallara dayalı tek bir pazardır" (European Commission, 2025). "Sansür" ve "dezenformasyon" kelimeleri metinde hiçbir yerde geçmemektedir. İfade özgürlüğüne ilişkin bir suçlamayla karşılaşan Komisyon, tartışmayı egemenlik alanına kaydırmakta ve Dijital Hizmetler Yasası'nı ekonomik bir düzenleme olarak temsil etmektedir. Böylece tek bir kurum, tek bir aracı iki farklı hedef kitle için iki ayrı temsil üzerinden işleme koymaktadır. Genel Tabip'in (*Surgeon General*) 2021 tarihli tavsiye raporu, daha önce Dijital Nefretle Mücadele Merkezi'ni ve Stanford İnternet Gözlemevi'nin *Virality* Projesi'ni dezenformasyon konusunda araştırma yapmaya yetkili meşru kurumlar olarak alıntılanmıştı (Office of the Surgeon General, 2021, atıf 45, 62). Ancak Aralık 2025'e gelindiğinde; politikada yaşanan çarpıcı bir kırılma neticesinde,

yanıltıcı ve zararlı içerikle mücadele etmek amacıyla kurulan aygıtın tam da bu mücadeleyi yürüten kurum ve araştırmacılara karşı döndürülmesiyle, Gözlemevi faaliyetlerini durdurmuş, Merkezin icra kurulu başkanı ise dezenformasyonla mücadele çalışmaları nedeniyle ABD'ye girmekten men edilmiştir.

7. Sonuç

ABD federal politikasının 2021 ile 2025 yılları arasındaki seyri, "bilgi düzensizliklerinin" devlet müdahalesini bekleyen sabit ve nesnel durumlar olmadığını, aksine en baştan inşa edilmiş politika sorunları olduğunu açıkça gözler önüne sermektedir. "Sorun Ne Olarak Temsil Ediliyor?" (WPR) çerçevesi üzerinden analiz edildiğinde; federal politikada, sağlık alanındaki mezenformasyonu tüm toplumun ortak mücadelesini gerektiren acil bir tehdit ilan etmekten hükümetin kendi karşı önlemlerini anayasaya aykırı bir "sansür-endüstriyel kompleksi" olarak sınıflandırmaya varan bu hızlı dönüşüm, politikaların yönetmeyi hedefledikleri nesneleri nasıl aktif bir biçimde inşa ettiğini göstermektedir. Bu kapsamlı yeniden sorun temsili üretme, çevrim içi bilgi ortamındaki değişimlerden veya yasama organının yasal programların finansmanını resmi olarak kesmesinden kaynaklanmamış; aksine söz konusu programları anlamlı kılan yönetim rasyonelliğinin ve siyasi söylemin köklü bir biçimde değişmesiyle gerçekleşmiştir.

Bu söylemsel dönüşümün maddi ve özne etkileri son derece derin olmuş; federal idari kapasiteyi tamamen yeniden şekillendirirken akademik uzmanlığın rolünü adeta baştan yazmıştır. Federal yetkililerin platformlarla olan iletişiminin bir baskı ve zorlama teşkil ettiğini ön kabul olarak alan ve yanlış ve/veya zararlı içeriğin sınıflandırılmasını doğrudan devlet gücünün suistimali olarak yeniden tanımlayan 2025 tarihli başkanlık kararnameleri; yürütmenin halihazırdaki takdir yetkisini kullanarak mevcut dezenformasyonla mücadele mekanizmalarını tasfiye etmiştir. Bunun sonucunda, araştırmacının özne konumu köklü bir biçimde tersine dönmüştür. Araştırmacılar, Avrupa Birliği'nin Dijital Hizmetler Yasası kapsamında kabul edildikleri gibi yönetişimin vazgeçilmez bir aktörü olarak görülmek yerine, devlet eliyle yürütülen sansürün bir parçası ve katılımcısı olarak yeniden konumlandırılmıştır. Bu yeni temsil; Ulusal Bilim Vakfı (NSF) hibelerinin kitlesel halde iptal edilmesi, Dışişleri Bakanlığı bünyesindeki birimlerin kapatılması ve Avrupalı politika savunucularına yönelik emsalsiz göç kısıtlamaları/yaptırımları aracılığıyla süratle somutlaşmıştır.

Nihayetinde bu süreç, dezenformasyon politikasının özünde yatan olumsuzluğu ve siyasi niteliği gözler önüne sermektedir. 2025'te pekişen karşı-temsili, bilgi ortamının yönetişimini tamamen terk etmemiş; aksine sorunu seçici bir biçimde bölümlere ayırarak, aynı epistemik çerçevelerin ülke içindeki uygulamalarını aktif bir şekilde düşünülemez kılarken, "gerçek" yabancı propagandayı meşru bir ulusal güvenlik hedefi olarak korumaya devam etmiştir. Hakikatin bu şekilde seçici biçimde denetlenmesi ve Washington ile Brüksel arasındaki keskin transatlantik ayrışma; mevcut politika rejimlerinin önceden var olan sorunlara yönelik kanıta dayalı çözümler sunmaktan ziyade, siyasi aktörler arasında sürekli değişen güç ilişkilerinin ortasındaki hâkim söylemi yansıttığını altını çizerek göstermektedir. ABD federal aygıtının hızla tasfiye edilmesinin de ortaya koyduğu gibi, bilgi düzensizliklerine ilişkin hâkim herhangi bir temsil, tarihsel olarak koşullara göre değişmekte ve bozulmaya, hatta tamamen tersine dönmeye karşı daima kırılabilirliğini korumaktadır.

Referanslar

- America First Legal. (19 Aralık 2024). *Victory — U.S. District Court denies Stanford Internet Observatory, Atlantic Council, and Aspen Institute's attempt to dismiss America First Legal lawsuit over mass-surveillance and censorship program; grants discovery* [Basın bülteni]. <https://aflegal.org/press-release/victory-u-s-district-court-denies-stanford-internet-observatory-atlantic-council-and-aspen-institutes-attempt-to-dismiss-afl-lawsuit-over-mass-surveillance-and-censorship-program/>
- Atkinson, C., Barrett, P., Clarizio, L., Ghosh, D., Haigh, J., Melia, T., Posner, M., Schiller, V., & Watts, C. (2021). *Recommendations to the Biden administration: On regulating disinformation and other harmful content on social media* (M-RCBG Faculty Working Paper No. 2021-02). Harvard Kennedy School, Mossavar-Rahmani Center for Business and Government. https://www.hks.harvard.edu/sites/default/files/centers/mrcbg/files/FWP_2021-02.pdf
- Bacchi, C. (2009). *Analysing policy: What's the problem represented to be?* Pearson.
- Bacchi, C. (2016). Problematizations in health policy: Questioning how "problems" are constituted in policies. *SAGE Open*, 6(2), 1-16. <https://doi.org/10.1177/2158244016653986>
- Bacchi, C., & Goodwin, S. (2025). *Poststructural policy analysis: A guide to practice* (2. baskı). Palgrave Macmillan.

- Bateman, J., & Jackson, D. (2024). *Countering disinformation effectively: An evidence-based policy guide*. Carnegie Endowment for International Peace. https://assets.carnegieendowment.org/static/files/Carnegie_Countering_Disinformation_Effectively.pdf
- BBC News. (19 Mayıs 2022). Three-week-old Biden disinformation task force "paused." <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-61502509>
- Bradshaw, S., Lim, G., & Haque, M. (2025). The global spread of misinformation laws. *International Journal of Communication*, 19, 2424-2446. <https://ijoc.org/index.php/ijoc/article/view/21937/5034>
- Brown, M. (21 Temmuz 2021). "They should be held accountable": White House reviews platforms' misinformation liability. *USA Today*. <https://archive.is/1gDQ1>
- Cipers, S., Meyer, T., & Lefevere, J. (2023). Government responses to online disinformation unpacked. *Internet Policy Review*, 12(4). <https://doi.org/10.14763/2023.4.1736>
- Committee on Oversight and Accountability, U.S. House of Representatives. (2022, November 3). *Oversight Republicans: The Biden administration continues to suppress free speech and discredit legitimate criticism* [Basın bülteni]. <https://oversight.house.gov/release/oversight-republicans-the-biden-administration-continues-to-suppress-free-speech-and-discredit-legitimate-criticism%E2%82%AC%82%BC/>
- Committee on the Judiciary, U.S. House of Representatives. (6 Kasım 2023a). *New report details how the federal government partnered with universities to censor Americans' speech* [Basın bülteni]. <https://judiciary.house.gov/media/press-releases/new-report-details-how-federal-government-partnered-universities-censor>
- Committee on the Judiciary, U.S. House of Representatives. (26 Haziran 2023b). *New report reveals CISA tried to cover up censorship practices* [Basın bülteni]. <https://judiciary.house.gov/media/press-releases/new-report-reveals-cisa-tried-cover-censorship-practices>
- Committee on the Judiciary, U.S. House of Representatives. (12 Şubat 2025a). *The censorship-industrial complex* (Hearing, Serial No. 119-4). 119th Congress. <https://www.congress.gov/119/chrg/CHRG-119hhr58900/CHRG-119hhr58900.pdf>
- Committee on the Judiciary, U.S. House of Representatives. (25 Temmuz 2025b). *The foreign censorship threat: How the European Union's Digital Services Act compels global censorship and infringes on American free speech* [Ara çalışma raporu]. 119th Congress. https://judiciary.house.gov/sites/evo-subsites/republicans-judiciary.house.gov/files/202507/DSA_Report%26Appendix%2807.25.25%29.pdf

- Congressional Research Service. (26 Aralık 2024). *Termination of the State Department's Global Engagement Center* (CRS Bilgi notu no. IN12475). <https://www.congress.gov/crs-product/IN12475>
- Dans, P., & Groves, S. (Ed.). (2023). *Mandate for leadership: The conservative promise*. The Heritage Foundation. https://static.heritage.org/project2025/2025_MandateForLeadership_FULL.pdf
- European Commission. (24 Aralık 2025). *Statement by the European Commission on the U.S. decision to impose travel restrictions on certain EU individuals* (STATEMENT/25/3160). https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/statement_25_3160/STATEMENT_25_3160_EN.pdf
- Exec. Order. No. 14147, Ending the weaponization of the federal government, 90 Fed. Reg. 8235 (2025). <https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/01/ending-the-weaponization-of-the-federal-government>
- Exec. Order. No. 14149, Restoring freedom of speech and ending federal censorship, 90 Fed. Reg. 8243 (2025). <https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/01/restoring-freedom-of-speech-and-ending-federal-censorship>
- Fusacchia, G. (2025). Policy review: Countering disinformation in the digital age—Policies and initiatives to safeguard democracy in Europe. *Information Polity*, 30(1). <https://doi.org/10.1177/15701255251318900>
- Guardian staff and agencies. (24 Aralık 2025). Former EU commissioner and activists barred from US in attack on European tech regulators. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/technology/2025/dec/24/us-state-department-visa-ban-former-eu-commissioner-europe>
- Guo, E. (7 Ağustos 2026). How ideas of a vast censorship network moved from the online fringe to Trump policy. *MIT Technology Review*. <https://www.technologyreview.com/2026/08/07/1141105/how-ideas-of-a-vast-censorship-network-moved-from-the-online-fringe-to-trump-policy/>
- Johnson, D. B. (10 Şubat 2025). CISA election, disinformation officials placed on administrative leave, sources say. *CyberScoop*. <https://cyberscoop.com/cisa-misinformation-disinformation-administrative-leave/>
- Matasick, C., Alfonsi, C., & Bellantoni, A. (2020). *Governance responses to disinformation: How open government principles can inform policy options* (OECD Working Papers on Public Governance No. 39). OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/d6237c85-en>
- Mervis, J. (13 Mayıs 2025). Trump officials take step toward a radically different NSF. *Science Magazine*. <https://www.science.org/content/article/trump-officials-take-steps-toward-radically-different-nsf>
- Murthy v. Missouri, 603 U.S. 43 (2024).

- https://www.supremecourt.gov/opinions/23pdf/23-411_3dq3.pdf
- National Science Foundation. (2025). *Updates on NSF priorities*.
<https://www.nsf.gov/updates-on-priorities>
- Office of the Surgeon General. (2021). *Confronting health misinformation: The U.S. Surgeon General's advisory on building a healthy information environment*. U.S. Department of Health and Human Services.
- Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council of 19 October 2022 on a Single Market for Digital Services and amending Directive 2000/31/EC (Digital Services Act), 2022 O.J. (L 277) 1. <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj/eng>
- Ricard, J., Yahle, I., & Horácio, L. (2024). *Politics vs. policy in disinformation research: A systematic literature review* [Conference paper]. Carnegie Mellon University, IDEaS Center for Informed Democracy and Social Cybersecurity.
https://www.cmu.edu/ideas-social-cybersecurity/events/politics-vs-policy-in-disinformation-research_-a-systematic-literature-review_paper-14_ideas.pdf
- Scire, S. (21 Nisan 2025). National Science Foundation cancels research grants related to misinformation and disinformation. *Nieman Lab*.
<https://www.niemanlab.org/2025/04/national-science-foundation-cancels-research-grants-related-to-misinformation-and-disinformation/>
- Select Subcommittee on the Weaponization of the Federal Government, Committee on the Judiciary, U.S. House of Representatives. (7 Kasım 2023). *The weaponization of "disinformation" pseudo-experts and bureaucrats: How the federal government partnered with universities to censor Americans' political speech* [Interim staff report].
https://judiciary.house.gov/sites/evo-subsites/republicans-judiciary.house.gov/files/evo-media-document/EIP_Jira-Ticket-Staff-Report-11-7-23-Clean.pdf
- Select Subcommittee on the Weaponization of the Federal Government, Committee on the Judiciary, U.S. House of Representatives. (30 Nisan 2024). *The censorship-industrial complex: How top Biden White House officials coerced Big Tech to censor Americans, true information, and critics of the Biden administration* [Interim staff report].
<https://judiciary.house.gov/sites/evo-subsites/republicans-judiciary.house.gov/files/evo-media-document/Biden-WH-Censorship-Report-final.pdf>
- Shalal, A. (29 Kasım 2022). White House keeping a "close eye" on misinformation on Twitter. *Reuters*. <https://www.reuters.com/world/us/white-house-keeping-close-eye-misinformation-twitter-2022-11-28/>
- Shellenberger, M. (9 Mart 2023). *The censorship-industrial complex: U.S. government support for domestic censorship and disinformation campaigns, 2016-2022*

- [Testimony before the Select Subcommittee on the Weaponization of the Federal Government, U.S. House of Representatives]. 118th Congress.
- Silva, E. C. M., & Vaz, J. C. (2024). *How disinformation and fake news impact public policies? A review of international literature* [Preprint]. arXiv. <https://arxiv.org/pdf/2406.00951v1>
- Stanford University. (2023, December 26). *Brief for Stanford University as amicus curiae in support of petitioners, Murthy v. Missouri*, No. 23-411 (U.S. Supreme Court). https://www.supremecourt.gov/DocketPDF/23/23-411/294255/20231226143930837_Murthy%20v.%20Missouri%20-%20SCOTUS%20Amicus%20FINAL.pdf
- Sullum, J. (11 Eylül 2023). The 5th Circuit agrees that federal officials unconstitutionally "coerced" or "encouraged" online censorship. *Reason*. <https://reason.com/2023/09/11/the-5th-circuit-agrees-that-federal-officials-unconstitutionally-coerced-or-encouraged-online-censorship/>
- U.S. Department of State. (23 Aralık 2025a). *Announcement of actions to combat the global censorship-industrial complex* [Basın bülteni]. <https://www.state.gov/releases/office-of-the-spokesperson/2025/12/announcement-of-actions-to-combat-the-global-censorship-industrial-complex>
- U.S. Department of State. (16 Nisan 2025b). *Protecting and championing free speech at the State Department* [Basın bülteni]. <https://www.state.gov/protecting-and-championing-free-speech-at-the-state-department/>
- U.S. Department of State. (17 Eylül 2025c). *United States champions free expression, ceases censorship frameworks* [Basın bülteni]. <https://www.state.gov/releases/office-of-the-spokesperson/2025/09/united-states-champions-free-expression-ceases-censorship-frameworks/>
- Walker, S., Mercea, D., & Bastos, M. (2019). The disinformation landscape and the lockdown of social platforms. *Information, Communication & Society*, 22(11), 1531-1543. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2019.1648536>
- Wardle, C., & Derakhshan, H. (2017). *Information disorder: Toward an interdisciplinary framework for research and policy making* (Report DGI (2017)09). Council of Europe. <https://edoc.coe.int/en/media/7495-information-disorder-toward-an-interdisciplinary-framework-for-research-and-policy-making.html>

CREATING SOCIETAL
COGNITIVE RESILIENCE
AGAINST INFORMATION
DISORDERS

JEAN MONNET
CENTRE OF EXCELLENCE

ABD'DE BİR POLİTİKA NESNESİ OLARAK BİLGİ DÜZENSİZLİKLERİNİN ÜRETİMİ VE YIKIMI, 2023-2025

Engin Onuk
Politika Belgesi No 7 | 2026

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir. Ancak ifade edilen görüş ve düşünceler sadece yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmak zorunda değildir. Avrupa Birliği ve EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Avrupa Birliği tarafından
ortak finanse edilmektedir

İstanbul
Bilgi Üniversitesi

CREATING SOCIETAL
COGNITIVE RESILIENCE
AGAINST INFORMATION
DISORDERS

JEAN MONNET
CENTRE OF EXCELLENCE

Bu politika belgesi, Avrupa Komisyonu Jean Monnet Mükemmeliyet Merkezleri Programı tarafından desteklenen Bilgi Düzensizliğine Karşı Toplumsal Bilişsel Dirençlilik Yaratmak Projesi (Creating Societal Cognitive Resilience Against Information Disorders - RESAID) kapsamında hazırlanmıştır.

**Avrupa Birliği tarafından
ortak finanse edilmektedir**

© 2026

